

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **1/ J. B.**, bývajúceho v K., **2/ Š. B.**, bývajúceho v K., **3/ M. T.**, bývajúcej v K., zastúpených JUDr. Ing. P. H., advokátom, so sídlom v K., proti žalovanej **Slovenskej republike - Ministerstvu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Dobrovičova 12, **o zaplatenie 9 553 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Košice II, pod sp.zn. 28 C 122/2011, o dovolaní žalobcov 1/, 2/ a 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 18. septembra 2012, sp.zn. 6 Co 120/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice II rozsudkom z 30. januára 2012, č.k. 28 C 122/2011-32 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 3 184,33 € s úrokmi z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 3184,33 € od 1. januára 2011 do zaplatenia, žalobcovi 2/ sumu 3 184,33 € s úrokmi z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 3184,33 € od 1. januára 2011 do zaplatenia a žalobkyni 3/ sumu 3 184,33 € s úrokmi z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 3184,33 € od 1. januára 2011 do zaplatenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovanú zaviazal nahradiť žalobcovi 1/, žalobcovi 2/ a žalobkyni 3/ trovy konania, spolu v sume 991,72 € do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia na účet právneho zástupcu žalobcov JUDr. Ing. P. H., advokáta. Vo veci rozhodol rozsudkom pre zmeškanie v zmysle ustanovenia § 153b O.s.p. v spojení s ustanoveniami § 114 ods. 3 a ods. 5 O.s.p. Konštatoval, že žalovanej bol návrh na začatie konania spolu s uznesením, ukladajúcim jej povinnosť vyjadriť sa k návrhu v určenej lehote a s poučením o následkoch nesplnenia si tejto povinnosti podľa ustanovenia § 114 ods. 5 O.s.p., doručený do vlastných rúk 30. novembra 2011. Žalovaná sa

k návrhu na začatie konania v určenej lehote, a ani do dňa verejného vyhlásenia rozsudku nevyjadrila a v konaní bola nečinná. Za tohto stavu v súlade s ustanovením § 114 ods. 5 O.s.p. rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania rozsudkom pre zmeškanie a rozsudok verejne vyhlásil 30. januára 2012. Po právnej stránke svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom § 489, § 451, § 456, § 458, § 559, § 563 a § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka a žalovanú titulom vydania bezdôvodného obohatenia zaviazal zaplatiť žalobcom nimi uplatnenú pohľadávku s úrokom z omeškania odo dňa nimi požadovaného, t.j. od 1. januára 2011 do zaplattenia. O trovách konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalovanej rozsudkom z 18. septembra 2012 sp.zn. 6 Co 120/012 zmenil rozsudok v napadnutom výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť každému zo žalobcov 1/ až 3/ úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 3 184,33 € u každého zo žalobcov od 1. januára 2011 do 30. novembra 2011 tak, že návrh na začatie konania v tejto časti zamietol. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ až 3/ trovy prvostupňového konania vo výške 991,72 € k rukám ich právneho zástupcu JUDr. Ing. P. H. do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, z čoho trovy právneho zastúpenia predstavujú 418,72 € a ostatné trovy 573 €. V ostatnej časti ponechal rozsudok nezmenený a účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Dospel k záveru, že v prejednávanej veci súd vec nesprávne právne posúdil v napadnutej časti (t.j. časti úrokov z omeškania titulom omeškania s vydaním bezdôvodného obohatenia jednotlivým žalobcom zo sumy 3184,33 € od 1. januára 2011 do 30. novembra 2011), ak určil začiatok omeškania žalovanej s plnením jednotlivým žalobcom titulom bezdôvodného obohatenia (už 1. januára 2011, teda správnu právnu normu (§ 563, 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka) nesprávne interpretoval na daný právny vzťah. S poukazom na ustanovenie § 563 Občianskeho zákonníka konštatoval, že splatnosť pohľadávky môže byť dohodnutá v zmluve, určená v právnom predpise alebo rozhodnutím súdu. Ak však čas plnenia nebol určený žiadnym z týchto spôsobov, má právo určiť čas plnenia veriteľ. Ak veriteľ vo výzve určí čas plnenia, pohľadávka sa stane splatnou uplynutím tejto lehoty; za výzvu sa považuje aj návrh na začatie súdneho konania podaný veriteľom, v takomto prípade dlh sa stane splatným v deň po doručení návrhu dlžníkovi. Uviedol, že žalobcovia v konaní nepreukázali doručenie výzvy na plnenie žalovanej pred podaním žaloby, preto za prvú výzvu na plnenie možno považovať až doručenie návrhu na začatie konania žalovanej 30. novembra 2011 (č.l. 25 spisu). Mal za to, že žalovaná bola povinná plniť žalobcom nasledujúci deň po doručení výzvy na plnenie,

t.j. 1. decembra 2011, a teda prvým dňom omeškania je tento deň. Dospel k záveru, že za obdobie od 1. januára 2011 do 30. novembra 2011 žalobcom úroky z omeškania nepatria a pokiaľ ich súd prvého stupňa priznal, jeho rozhodnutie v tejto časti vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. V ostatnej časti ponechal rozsudok vo veci samej (pokiaľ ide o zaplatenie istiny a ostatných úrokov z omeškania) nezmenený. O náhrade trov prvostupňového konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 3 O.s.p., o trovách odvolacieho konania s poukazom na ustanovenie § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p..

Výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd vo vyhovujúcej časti týkajúcej sa povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcom úroky z omeškania od 1. januára 2011 do 30. novembra 2011 zmenil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa tak, že návrh na začatie konania v tejto časti zamietol, ako aj výrok o náhrade trov odvolacieho konania, napadli žalobcovia dovolaním. Prípustnosť dovolania vyvodzovali z ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. Uvedli, že výška príslušenstva v tomto prípade predstavuje v súčasnosti správne sumu 9,5 % z istiny 9553,- €, čo je od 1. januára 2011 do 3. októbra 2012 (do dňa podania dovolania) 907,54 € ročne, takže za 1,75 roka ide o sumu 1 588,19 €, k čomu treba pripočítať aj náklady na právne zastúpenie vo výške 209,58 €, spolu 1 797,77 €. Táto suma vysoko presahuje trojnásobok minimálnej mzdy, teda dovolanie spĺňa aj podmienku § 238 ods. 5 O.s.p. Výška príslušenstva v tomto prípade predstavuje v súčasnosti síce nesprávne ale súdom prisúdených len 5 % ročne z istiny 9 553 €, čo je od 1. januára 2011 do 3. októbra 2012 - 477,65 € ročne, takže za 1,75 roka ide o sumu 835,89 €, ku ktorej je potrebné pripočítať aj náklady na právne zastúpenie (minimálne za 1 právny úkon, čo predstavuje sumu 201,95 € + 7,63 € režijný paušál, t.j. 209,58 €), spolu 1 045,47 €, ktorá suma tiež presahuje trojnásobok minimálnej mzdy, a teda dovolanie spĺňa aj podmienku ustanovenia § 238 ods. 5 O.s.p. Uvedli, že dôvod, z ktorého si uplatňujú úrok z omeškania je uvedený v písomnom vyjadrení právneho zástupcu z 10. apríla 2012, doručeného súdu do spisu 10. apríla 2012. Poukázali na lživé tvrdenia žalovanej v odvolaní, keď predstiera, že o požiadavke na zaplatenie sa dozvedela až zo žaloby. Príloha č. 1 je súčasne dôkazom, že žalobcovia žiadali priznať aj náklady právneho zastúpenia v odvolacom konaní a aj ich vyčíslili vo svojom podaní z 10. apríla 2012. Navrhli, aby dovolací súd 1/ zrušil rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti a aby potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu alebo 2/ alternatívne aby sám rozhodol v odvolaní napadnutej časti alebo 3/ alternatívne aby rozsudok odvolacieho

súdu v napadnutej časti zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na prejednanie a rozhodnutie v odvolaní žalovaného napadnutej časti. Uplatnili si aj náhradu trov dovolacieho konania.

Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Podľa § 238 ods. 5 O.s.p. dovolanie nie je prípustné ani vo veciach, v ktorých bolo napadnuté právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom trojnásobok minimálnej mzdy a v obchodných veciach desaťnásobok minimálnej mzdy, pričom na príslušenstvo sa neprihliada. Ak je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky, dovolanie nie je prípustné, ak výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa prvej vety. Na určenie minimálnej mzdy je rozhodujúci deň podania návrhu na prvostupňovom súde.

Z hľadiska legislatívno-technického bol v § 238 O.s.p. zvolený taký spôsob vyjadrenia prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu, so zreteľom na ktorý je zrejmé,

že ustanovenie § 238 ods. 5 O.s.p. je [špeciálnym (v zmysle konkrétnejším)] ustanovením, ktorého aplikácia má v zmysle právneho princípu „lex specialis derogat legi generali“ prednosť pred (všeobecnejšími) ustanoveniami § 238 ods. 1 až 3 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozsudku zo 14. decembra 2006 sp.zn. 3 Cdo 246/2006, ktorý bol uverejnený v časopise Zo súdnej praxe pod č. 6/2007, uviedol, že v prípade, na ktorý dopadá ustanovenie § 238 ods. 4 a 5 O.s.p., je zo zákona vylúčená prípustnosť dovolania, i keby smerovalo proti rozsudkom uvedeným v § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. Pokiaľ výška peňažného plnenia, o ktorom rozhodoval odvolací súd, neprekročila v určitej veci násobky minimálnej mzdy uvedené v § 238 ods. 5 O.s.p., je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu neprípustné, i keď smeruje proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd v súvislosti s tým poznamenáva, že ak boli žalobou uplatnené samostatné práva so samostatným skutkovým základom prípustnosť jednotlivých častí dovolania, ktoré sa týkajú týchto práv, treba posudzovať samostatne.

Podľa § 91 ods. 1 O.s.p. ak je navrhovateľov alebo odporcov v jednej veci niekoľko, koná každý z nich sám za seba.

V občianskom súdnom konaní v prípade plurality účastníkov na jednej procesnej strane vzniká tzv. spoločenstvo účastníkov konania. Ak je niekoľko žalobcov, vzniká medzi nimi navzájom (aktívne) procesné spoločenstvo žalobcov; ak je niekoľko žalovaných, vzniká medzi nimi navzájom (pasívne) procesné spoločenstvo žalovaných. Občiansky súdny poriadok rozlišuje samostatné a nerozlučné spoločenstvo účastníkov konania. V prípade samostatného spoločenstva (§ 91 ods. 1 O.s.p.) koná každý z nich sám za seba (samostatne), jeho procesné úkony nemajú žiadny vplyv na práva a povinnosti ostatných účastníkov na tej istej procesnej strane a jeho práva a povinnosti sú nezávislé od práv a povinností ostatných spoločníkov. O nerozlučné spoločenstvo (§ 91 ods. 2 O.s.p.) ide vtedy, keď z hľadiska hmotnoprávneho je predmetom konania právo alebo povinnosť nedielinej povahy a treba, aby sa účinok rozsudku vzťahoval spoločne na všetkých účastníkov. Pri nerozlučnom spoločenstve platia úkony jedného zo spoločníkov aj za ostatných spoločníkov. Na rozlíšenie, či ide o procesné spoločenstvo samostatné alebo o procesné spoločenstvo nerozlučné, je určujúca povaha predmetu konania, vyplývajúca z hmotného práva. V konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia (zaplatenie finančnej čiastky) nejde medzi žalobcami o také práva

alebo povinnosti, že by sa rozsudok musel vzťahovať na všetkých žalobcov. Žalobu s takýmto predmetom konania môže podať každý z nich samostatne, nezávisle od ostatných žalobcov. V prípade žalobcov 1/ až 3/ ide preto o samostatné spoločenstvo, v rámci ktorého každý z nich koná sám za seba a procesné účinky ich individuálnych procesných úkonov nedopadajú na iných účastníkov konania vystupujúcich na tej istej procesnej strane. Každý zo spoločníkov má samostatný procesný nárok (povinnosť) voči svojmu procesnému náprotivku. O každom nároku preto možno rozhodnúť samostatne. Ani rozhodnutie súdu nemusí vyznievať pre všetkých spoločníkov rovnako. Nejde ani o prípad, v ktorom by od výroku voči jednému zo žalobcov bol závislý výrok voči inému žalobcovi.

V posudzovanej veci dovolanie žalobcov 1/ až 3/ smeruje proti výroku rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 18. septembra 2012 sp.zn. 6 Co 120/012, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť každému zo žalobcov 1/ až 3/ úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 3184,33 € u každého zo žalobcov od 1. januára 2011 do 30. novembra 2011 tak, že návrh na začatie konania v tejto časti zamietol. So zreteľom na ustanovenie § 238 ods. 5 O.s.p. bolo potrebné vyriešiť otázku, či prípustnosť dovolania nie je vylúčená výškou peňažného plnenia, o ktorej bolo rozhodnuté odvolacím súdom.

V preskúmvanej veci bola žaloba podaná 14. septembra 2011. Výšku minimálnej mzdy v deň jej podania určoval § 1 písm. a/ nariadenia vlády č. 408/2010 Z.z., ktorým sa ustanovuje výška minimálnej mzdy. Podľa tohto ustanovenia predstavovala minimálnu mzdu suma 317 €, to znamená, že jej trojnásobok je 951 €. Žalobcovia napadli výrok rozsudku odvolacieho súdu pokiaľ išlo o príslušenstvo pohľadávky. Odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v časti príslušenstva pohľadávky za obdobie od 1. januára 2011 do 30. novembra 2011, t.j. za obdobie spolu 334 dní, pričom výška úroku z omeškania vychádza na deň 0,44 €. Pri počte 334 dní za uvedené obdobie výška príslušenstva predstavuje spolu 146,96 €. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu sa týka peňažného plnenia, výška ktorého je 146,96 € (posudzovaná samostatne u každého zo žalobcov 1/, 2/ a 3/ vzhľadom na samostatné procesné spoločenstvo účastníkov). Dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom trojnásobok minimálnej mzdy (146,96 € < 951 €). Prípustnosť dovolania je vzhľadom na to vylúčená priamo zo zákona ustanovením § 238 ods. 5 O.s.p.

Dovolanie žalobcov 1/ až 3/ by vzhľadom na vyššie uvedené bolo procesne prípustné, iba ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999 a R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je však významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúci je záver (zistenie) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Žalobcovia existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 O.s.p. netvrdili a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť ich dovolania preto z tohto ustanovenia nevyplýva.

Dovolatelia namietajú, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je síce relevantný dovolací dôvod, ktorým možno úspešne odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.); nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov nezakladá však prípustnosť dovolania (viď R 54/2012 a tiež ďalšie rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, napríklad sp.zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 4 Cdo 68/2011, 3 Cdo 53/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011).

Žalobcovia dovolaním napadli aj výrok rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania. Tento výrok, i keď bol súčasťou rozsudku, má povahu uznesenia (§ 167 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu o náhrade trov konania je ale v zmysle ustanovenia § 239 ods. 3 O.s.p. procesne neprípustné. Jeho prípustnosť by mohla založiť iba procesná vada konania v zmysle § 237 O.s.p. (viď R 117/1999), vada tejto povahy ale v dovolacom konaní nevyšla najavo.

Keďže prípustnosť dovolania žalobcov nemožno vyvodit' zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol ich dovolanie podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania (z procesných dôvodov) sa nezaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

V dovolacom konaní právo na náhradu trov vzniklo žalovanej (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd jej nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodala návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov tohto konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 7. novembra 2013

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová